

Samlad uppföljande granskning

Region Norrbotten

Revisionsrapport
Februari 2024

*Johanna Larsson, revisionskonsult
Henric Eliasson, revisionskonsult
Kristian Damlin, certifierad kommunal revisor*

Innehållsförteckning

1.	Inledning	03
2.	Granskningsresultat	05
	Granskning av representation och gåvor	06
	Uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid nyanställning och inhyrning av personal	11
	Granskning av styrning och kontroll av ungdomsmottagningarna	16
3.	Revisionell bedömning	22

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Region Norrbotten granskar årligen översiktligt styrelsens och nämndernas verksamhet och ekonomi, delårsbokslut och årsredovisning samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är därför att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Revisionens revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att följa upp ett antal revisionsgranskningar genomförda de senaste åren.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

Syftet besvaras med följande revisionsfrågor:

1. Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?
2. Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Avgränsning

Granskningen avser uppföljning av tre granskningar under perioden 2018-2021:

- Granskning av representation och gåvor (2018)
- Uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid anställning och inhyrning av personal (2019)
- Granskning av styrning och kontroll av ungdomsmottagningarna (2021)

Metod

Granskningen har genomförts med följande metod:

- Genomgång av revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder som angetts i lämnade revisionsrapporter och tillhörande missivbrev, samt genomgång och granskning av yttranden som revisorerna erhållit.
- Inhämtande av kompletterande underlag för granskning och verifiering av genomförda åtgärder och utveckling samt övrig materialinsamling nödvändig för att fånga statusen för respektive granskning.
- Inhämtande av lägesbeskrivningar för respektive granskning genom intervjuer med berörda tjänstemän. Följande funktioner har intervjuats:
 - Ekonomi- och planeringsdirektör
 - Redovisningschef
 - Hälso- och sjukvårdsdirektör
 - Samordnare för ungdomsmottagningarna
 - HR-direktör
 - HR-partner, kompetensförsörjningsteamet
 - Inköpare, inhyrd vårdpersonal

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Rapporten är kvalitetssäkrad av Kristian Damlin, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC:s interna riktlinjer.

2

Granskningsresultat

Granskning av representation och gåvor (2018)

Under 2018 genomfördes en granskning av regionens interna kontroll avseende representation och gåvor. Revisorernas sammanfattande bedömning var att regionstyrelsens interna kontroll avseende representation och gåvor är delvis tillräcklig.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- Riktlinjer kring representation och gåvor uppfattas som otydliga för de i verksamheten som ska tillämpa dem.
- I stickprovsgranskningen av ärenden framkommer att i vissa ärenden har beslutsattest utförts av person som själv deltagit i representationen. Granskningen noterade även ett antal fel avseende typ av gåva utifrån reglerna.
- I stickprovsgranskningen noterade även att det funnits brister avseende syfte och mottagare av gåva.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive styrelsen?

lakttagelser

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Norrbotten har PwC under revisionsår 2018 genomfört en granskning av representation och gåvor. De förtroendevalda revisorerna lämnade 2019-02-27 en revisionsrapport med tillhörande missiv till regionstyrelsen. Regionstyrelsen behandlade rapporten på sammanträdet 2019-05-08 § .

I regionstyrelsens yttrande framgick följande svar på revisorernas rekommendationer:

- Regionstyrelsen beslutade att ge regiondirektören i uppdrag att vidta lämpliga åtgärder utifrån revisorernas rekommendationer samt att styrelsen beslutat att ett internkontrollmoment ska läggas till i internkontrollplanen för 2020.
- Vidare framgår av regionstyrelsens yttrande att en riktlinje för representation redan var framtagen för beslut i styrelsen.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Delvis.

Bedömningen baseras på att regionstyrelsen har besvarat revisorernas synpunkter och förslag på åtgärder. Yttrandet på granskningen är dock kortfattat och det framgår inte på ett tydligt sätt vilka lämpliga åtgärder som ska vidtas.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

laktagelser

Rekommendation 1: Att säkerställa att reglerna och riktlinjernas tydlighet stärks i syfte att underlätta efterlevnaden av dessa ytterligare.

I den tidigare granskningen genomfördes en registeranalys av fakturor. Det framgick bland annat att det var vanligt med felkonteringar och att gåvor har getts som inte var i enlighet med Region Norrbottens regler. Det framgick även att det fanns avvikelser i räkenskapsmaterialet för redovisning av gåvor. I den tidigare granskningen rekommenderades regionstyrelsen att förstärka reglerna och riktlinjernas tydlighet för att underlätta efterlevnaden. I regionstyrelsens yttrande på revisionsrapporten framgår att styrelsen gav regiondirektören i uppdrag att vidta lämpliga åtgärder.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att regionfullmäktige 2019-06-19 § 67 beslutat om riktlinje för representation. Riktlinjen omfattar både extern och intern representation och gäller för alla medarbetare och förtroendevalda i Region Norrbotten. Vidare framgår av inkomna svar att till riktlinjen finns tillämpningsanvisning som stöd för verksamheten i kontering, moms och eventuella skattepliktiga förmåner inom området. Tillämpningsanvisningen är reviderad 2023-10-18 och godkänd av regiondirektör.

Vid intervju med ekonomidirektör och redovisningschef framgår att de nuvarande riktlinjerna och tillämpningsanvisningen upplevs som tillräckliga men att det kvarstår brister i efterlevnaden. Vidare framgår att det kan finnas behov av att informera anställda och förtroendevalda om riktlinjer och tillämpningsanvisning.

Rekommendation 2: Att förbättra efterlevande av interna krav genom riktade informations och utbildningsinsatser.

I den tidigare granskningen lämnades en rekommendation om att regionstyrelsen skulle förbättra efterlevnad av interna krav genom riktade informations och utbildningsinsatser.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att i samband med publicering av Anvisning för representation, uppvaktning och gåvor var det en nyhet på Region Norrbottens intranät. Vidare framgår att utbildning inom området representation och gåvor ingår i utbildningsmaterial för leverantörreskontraportalen (LRP) som finns på intranätet. Vid intervju framgår att utbildningen inte är obligatorisk och det genomförs ingen uppföljning av vilka som tagit del av utbildningsmaterialet.

Vidare framgår att i Tillämpningsanvisning till attest- och utbetalningsregler, senast uppdaterad maj 2022, framgår hur representation ska attesteras och konteras, exempelvis att deltagarförteckning och syfte vid representation ska framgå vid sakattest. Innan attest ska sakattestanten ta ställning till om denne har rätt att sakattestera fakturan enligt avsnittet begränsningar i attesträtten. Fakturor som inte får attesteras vidarebefordras till överordnad.

Vid intervju framgår att på grund av omställningen som genomförts i Region Norrbotten har ekonomiavdelningen mindre resurser och har därför prioriterat andra processer än arbete med representation och gåvor. För att utveckla arbetet med intern kontroll inom Region Norrbotten pågick vid tid för granskningen en rekrytering till en tjänst som strateg intern kontroll. De intervjuade framhåller att tjänsten inte är direkt kopplad till granskningsområdet men att de har förhoppningen om att den nya strategen kan arbeta med att förbättra efterlevnad av interna krav samt stärka den interna kontrollen inom regionen.

Vidare framgår från intervju att med anledning av covid-19-pandemin har det varit sparsamt med representation i Region Norrbotten och därav har det inte varit stort fokus på representation och gåvor från ekonomiavdelningens håll. De intervjuade framhåller att det kan finnas behov av ytterligare riktade informations och utbildningsinsatser till anställda och förtroendevalda i regionen.

Rekommendation 3: Att stärka uppföljning och kontroll kring förekomsten av att individer som beslutsattesterat representationskostnader själva deltar i själva arrangemanget.

I den tidigare granskningen rekommenderades regionstyrelsen att stärka uppföljning och kontroll kring förekomsten av att individer som beslutsattesterat representationskostnader själva deltar i själva arrangemanget.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att kontrollmomentet Attest av personliga kostnader har ingått i regionstyrelsens internkontrollplan 2020. I uppföljningen av internkontrollplanen framgår att kontrollmetoden har utförts av redovisningsenheten på Administrativt stöd och utveckling. Stickprovskontroll har gjorts på fakturor med utbetalningsdatum under september månad 2020, på de konton i kodplanen som avser representation och gåvor. För de 300 fakturor som kontrollerades har inga avvikelser från regionens regelverk hittats.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Vidare framgår av uppföljningen att redovisningsenheten också genomför löpande egenkontroller av samtliga redovisade kostnader för representation och gåvor mot regionens regelverk och skattelagstiftning. Vid dessa kontroller förekommer att deltagarlistor för representation saknas vilket är ett krav enligt regionens regelverk. Följande två åtgärder har beslutats med anledning av resultatet av uppföljningen av riskområdet:

- Påminna regionens attestanter avseende krav på deltagarlista vid attest av representation.
- Fortsätta med löpande egenkontroller av representation och gåvor.

I skriftliga svar via e-post på kompletterande frågor framgår att under slutet av 2022 infördes ett nytt system för leverantörsfakturahantering. Vid intervju framgår att i nuvarande system för leverantörsfakturahantering finns ett inbyggt varningssystem för att påminna om att deltagarlista ska bifogas vid attestering av fakturor som berör representation. Som nämnts tidigare framgår det även i Tillämpningsanvisning till attest- och utbetalningsregler, senast uppdaterad maj 2022, hur representation ska attesteras och konteras.

Rekommendation 4: Att analysera behovet av att införa ytterligare kontrollmoment inom området, bland annat baserat på de avvikelser och brister som noterats i granskningen.

I den tidigare granskningen rekommenderades regionstyrelsen att analysera behovet av att införa ytterligare kontrollmoment inom området, bland annat baserat på de avvikelser och brister som noterats i granskningen.

I den tidigare granskningen framgår att redovisningschef årligen fick "svarta listan" med de fall där felaktiga gåvokostnader identifierats. Uppmärksammade avvikelser skulle framöver noteras som en avvikelse i Synergi. I inkomna svar på kompletterande frågor via e-post framgår att avvikelser inte noteras i Synergi med anledning av att de heltäckande manuella kontrollerna tagits bort i samband med införande av nytt system för leverantörsfakturahantering. Under 2024 ska dessa ersättas med regelbundna stickprov av attesterade fakturor.

Som tidigare nämnts var kontrollmomentet Attest av personliga kostnader en del av regionstyrelsens internkontrollplan 2020. Genomförd uppföljning visar att stickprov om 300 fakturor inte visar på några avvikelser. Vid intervju framgår att riskmoment inom området representation och gåvor inte har varit en del av regionstyrelsens internkontrollplaner sedan år 2020. Genom genomgång av regionstyrelsens internkontrollplaner för åren 2021, 2022 och 2023 kan vi verifiera att det stämmer.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Ja.

Bedömningen baseras på att åtgärder har vidtagits med anledning av de synpunkter och förslag som lämnats i tidigare granskning. Ett utvecklingsområde som noterats är behov av löpande informationsinsatser för medarbetare och förtroendevalda för att förbättra efterlevnaden av gällande riktlinjer för gåvor och representation samt att säkerställa implementeringen av regelbundna stickprov av attesterade fakturor.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1: Att säkerställa att reglerna och riktlinjernas tydlighet stärks i syfte att underlätta efterlevnaden av dessa ytterligare	Rekommendationen är genomförd Det har tillkommit riktlinje för representation med tillhörande tillämpningsanvisning sedan den tidigare granskningen genomfördes 2018. Riktlinjerna upplevs som tillräckliga, intervjuade framhåller att det finns viss brist i efterlevnad.
Rekommendation 2: Att förbättra efterlevnaden av interna krav genom riktade informations- och utbildningsinsatser	Rekommendation delvis genomförd I interna utbildningar ingår information om attestering av representation, utbildningarna är dock inte obligatoriska och det genomförs inte några kontroller av vilka som genomgått utbildningarna. Informationsinsatser har genomförts. Det finns behov av ytterligare informationsinsatser för medarbetare och förtroendevalda.
Rekommendation 3: Att stärka uppföljning och kontroll kring förekomsten av att individer som beslutat attesterat representationskostnader själva deltar i själva arrangemanget	Rekommendation är genomförd Området har ingått i internkontrollplan 2020 som inte visade på några avvikelser. Under 2024 kommer regionen att börja med regelbundna stickprovskontroller av attesterade fakturor för att förbättra uppföljningen och kontrollen. I nuvarande fakturahanteringssystem finns en varningsfunktion som påminner om deltagarlista vid attestering av representation.
Rekommendation 4: Att regionstyrelsen analyserar behovet av att införa ytterligare kontrollmoment inom området, bland annat baserat på de avvikelser och brister som noterats i denna granskning.	Rekommendation genomförd. I dagsläget har regionen lagt ner arbetet med att registrera avvikelser i Synergi med anledning av att de heltäckande manuella kontrollerna tagits bort i samband med införande av nytt system för leverantörsfakturahantering. Detta kommer i sin tur att ersättas av regelbundna stickprov av attesterade fakturor under 2024.

Uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid nyanställning och inhyrning av personal (2019)

Under 2019 genomfördes en uppföljande granskning av regionens rutiner för kontroll av legitimation vid nyanställning och inhyrning av personal. Revisorernas samlade bedömning var att regionen i huvudsak har vidtagit åtgärder utifrån den tidigare granskningen som genomfördes 2017, för att säkerställa en ändamålsenlig kontroll av anställd och inhyrd personal utifrån legitimation, utbildning och lämplighet. Granskningen visade också att det finns en medvetenhet om kvarstående brister och rekommendationer.

De återstående brister som framkom i granskningen var följande:

- Arbete kvarstår med att säkerställa att information i HSA-katalogen är korrekt och uppdaterad.
- Granskningen visar att chefer fortfarande kan avstå från att kontrollera legitimation i samband med anställning.
- Lämplighetskontroller mot IVO görs vid inhyrning av personal men granskningen kan inte se att detta görs vid anställning av personal.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av styrelsen?

Iakttagelser

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Norrbotten har PwC under revisionsår 2019 genomfört en uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid nyanställning och inhyrning av personal. De förtroendevalda revisorerna översände revisionsrapport tillsammans med missiv till regionstyrelsen 2019-09-12.

Regionstyrelsen behandlade rapporten vid sammanträdet 2019-12-10 § 273. Regionstyrelsen beslutade att revisionsrapporten läggs till handlingarna med beaktande av redovisade åtgärder. Av regionstyrelsens yttrande framgår vilka kvarstående brister som återstår utifrån den tidigare uppföljande granskningen. Det framgår inte vilka åtgärder som ska vidtas för att åtgärda kvarstående brister. Vidare framgår av yttrandet att medvetenheten om kvarstående brister finns inom organisationen och arbete pågår.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Delvis.

Bedömningen baseras på att regionstyrelsen delvis har besvarat revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder som lämnats i revisionsrapport med tillhörande missiv. Det framgår vilka åtgärder som kvarstår samt vilka rekommendationer som lämnats, dock framgår inte vilka åtgärder som ska vidtas för att åtgärda kvarstående brister och lämnade rekommendationer.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

lakttagelser

Rekommendation 1: Regionstyrelsen ser över möjligheterna att digitalisera legitimationskontrollen innan anställningsavtal kan tas fram ur systemet.

I den tidigare granskningen lämnades en rekommendation om se över möjligheten att digitalisera legitimationskontrollen innan anställningsavtal ska tas fram ur systemet. I yttrandet på granskningen har regionstyrelsen redovisat vilka brister som framkom i granskningen från 2019 och vilka rekommendationer som lämnats. Regionstyrelsen har inte redovisat några planerade åtgärder utifrån rekommendationerna, utan endast att regionstyrelsen beslutar att lägga revisionsrapporten till handlingarna med beaktande av redovisade åtgärder.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att Region Norrbotten har tillsammans med Region Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen ingått ett ramavtal för bemanning av läkare och sjuksköterska med ett företag. Avtalet är giltigt från och med 2021-11-01. I ramavtalet är det tydliggjort ansvarsfrågan gällande legitimation. I ramavtalet framgår att leverantören ansvarar för att uttyrd person har intakt legitimation vid uppdragets genomförande. Leverantören är skyldig att omedelbart informera köparen (Region Norrbotten) om uttyrd persons behörighet och/eller legitimation förändras innan uppdragsstart eller under uppdragstiden.

Leverantör ska skriftligen erbjuda en vidtalad person lämplig för avropet. Vid intervju framgår att chef för verksamhet som är i behov av inhyrd personal gör en beställning till inköpsenheten som sedan avropar från ramavtalet. För att leverantörens presentation av lämplig person för avdraget ska vara komplett ska presentationen bland annat innehålla utdrag från Socialstyrelsens register för hälso- och sjukvårdslegitimerad personal (HOSP) och IVO där datum för genomförd kontroll framgår (alternativt en skärmbild). Utdragen får inte vara äldre än sex månader. Vidare framgår av ramavtalet att leverantör ska ha utfört ID-kontroll och legitimationskontroll hos berörda myndigheter och kontrollerat att inte några begränsningar i yrkesutövandet föreligger hos erbjuden person. Vid intervju framgår att upphandlare på inköpsenheten kontrollerar att den person som leverantören presenterar för avropet uppfyller kraven i ramavtalet.

Vid intervju framgår att vid nyanställning av personal med krav på legitimation inom Region Norrbottens hälso- och sjukvårdsverksamheter är det ansvarig chef i rekryterande verksamhet som ansvarar för kontroll av legitimation. Kontroll av legitimation ska göras vid alla typer av anställningar, även när personal byter tjänst internt inom Region Norrbotten. Kontrollen genomförs gentemot socialstyrelsens register HOSP. Kontrollen genomförs genom att ansvarig chef skickar ett e-postmeddelande till Socialstyrelsen. Det har inte införts en digitaliserad legitimationskontroll innan anställningsavtal kan tas fram ur systemet. Vidare framgår vid intervju att vid anställning av personal ska rekryterande chef intyga att kontroll av legitimation har genomförts genom att kryssa i en ruta i det aktuella anställningsavtalet. Kontrollpunkt avseende kontroll av legitimation finns även med i checklisten för introduktion av ny medarbetare.

I regionstyrelsens internkontrollplan 2020 återfinns kontrollmomentet Legitimationskontroller inför anställning och återkallade legitimationer - avvikelser mot HOSP. Kontrollmetoden var egenkontroller. I uppföljningen av internkontrollplan 2020 framgår att legitimationskontroller av personal som arbetar i legitimationsyrken görs löpande genom daglig automatisk avstämning mellan Region Norrbottens HSA-katalog (HSA-katalogen är en elektronisk katalog som innehåller kvalitetsgranskade uppgifter om personer och verksamheter inom svensk vård och omsorg) och Socialstyrelsens register HOSP. Avstämningen genererar en lista på personer som arbetar inom regionen vars uppgifter om personnummer, legitimation, förskrivarrättigheter och förskrivarkod inte överensstämmer med de uppgifter som är aktuella i HOSP. HSA-ansvarig i Region Norrbotten ansvarar för att listan med eventuella avvikelser genereras, att felsökningskriterierna är korrekta samt att felregistreringar åtgärdas. Listan över eventuella avvikelser skickas automatiskt till teamet för kompetensförsörjning som var fjortonde dag ansvarar för att följa upp avvikelser med HSA-ansvarig. Vid sakgranskning framgår att nu för tiden kontaktar HSA-ansvarig berörd chef vid avvikelser som tillsammans hanterar eventuella avvikelser. Vidare framgår att egenkontrollerna visar att det finns avvikelser. Det gäller bland annat anställda som inte har hunnit få sina legitimationer eller där personnummer avviker. Det har också upptäckts fall där personer blivit felaktigt inlagda i systemet Ihsak, t ex fel yrkeskategori. Beslut om åtgärd med anledning av resultatet på kontrollmetoden är att egenkontrollerna ska fortsätta enligt upparbetad rutin.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Rekommendation 2: Regionstyrelsen tydliggör när lämplighetskontroller gentemot exempelvis IVO skall göras vid anställning av personal.

Vid den tidigare granskningen lämnades en rekommendation om att regionstyrelsen bör tydliggöra när lämplighetskontroller gentemot exempelvis IVO skall göras vid anställning av personal.

Regionstyrelsen har inte redovisat några planerade åtgärder utifrån rekommendationerna, utan endast att regionstyrelsen beslutar att lägga revisionsrapporten till handlingarna med beaktande av redovisade åtgärder.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att i nuvarande rutiner/riktlinjer finns ingen uppmaning att lämplighetskontroller ska göras gentemot IVO, däremot till HOSP. Vidare framgår att på Region Norrbottens intranät finns följande information: "Vid anställning av medarbetare med legitimationskrav ska du som rekryterande chef alltid kontrollera legitimationen med Socialstyrelsen. Du som chef ansvarar även för att begära in en kopia på legitimationen från medarbetaren, som sedan ska skickas till löneenheten för att sparas i medarbetarens personakt. Kontroll av legitimation görs via e-post till Socialstyrelsen med namn och personnummer på medarbetaren. I HOSP-registret syns aktuell behörighet hos hälso- och sjukvårdspersonal men inte om det finns några anmälningar."

Vid intervju framgår att när det gäller löpande kontroller får Region Norrbotten en lista via e-post från Socialstyrelsen och regionen gör kontroller varannan vecka gentemot Region Norrbottens uppgifter. Är det något som inte stämmer genomförs efterforskningar och de åtgärder som krävs vidtas. Vidare framgår från intervju att det är inte vanligt förekommande att det förekommer avvikelser från Socialstyrelsens lista gentemot regionens uppgifter.

I inkomna svar på kompletterande frågor framgår att Region Norrbotten har valt att i dagsläget inte genomföra kontroller gentemot IVO. Under rekryteringsprocessen händer det att eventuella IVO-anmälningar framkommer och det är även vanligt att det förekommer i den obligatoriska referenstagningen. Vidare framgår att HR-enheten kommer att se över rekryteringsprocessen och se om det finns behov av att komplettera intervjumallen med tydligare frågor kopplat till anmälningar hos IVO. Vid intervju framgår att eventuella IVO-anmälningar fångas upp vid interna rekryteringar.

I regionstyrelsens internkontrollplan 2022 återfinns kontrollmomentet Risk vid anställning av personal (kopplat till händelser i tidigare anställning). Kontrollmetoden var att HR-direktör rapporterar om krav på referenskontroll vid anställning finns och efterlevs. I uppföljningen på internkontrollplan 2022 framgår att rutin för referenstagning vid rekrytering finns. Vidare framgår att det skulle krävas för stora resurser för att kontrollera att rutin följs vid alla anställningar. Det framgår inte om det genomförts stickprov eller någon annan form av kontroll för att säkerställa att rutin för referenstagning efterlevs.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Delvis.

Bedömningen baseras på att ramavtalet med en leverantör för bemanning av läkare och sjuksköterskor tydliggör att legitimationskontroll och lämplighetskontroll ska genomföras av leverantör för att personen ska kunna godkännas vid ett avrop. Hantering av avrop genomförs digitalt av upphandlare på inköpsavdelningen.

Vidare baseras bedömningen på att det inte vidtagits åtgärder för att se över möjligheten att digitalisera legitimationskontrollen och det finns fortsatt möjlighet för chefer att avstå från att genomföra kontrollen. Vidare har inte regionstyrelsen tydliggjort när lämplighetskontroller ska genomföras vid anställning, utöver avtalsvillkoren i ramavtalet för inhyring av personal.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
<p>Rekommendation 1: Regionstyrelsen bör se över möjligheterna att digitalisera legitimationskontroller innan anställningsavtal kan tas fram ur systemet</p>	<p>Rekommendation delvis genomförd Under 2021 ingick Region Norrbotten, Region Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen ett ramavtal med ett företag för inhyrning av läkare och sjuksköterskor. Villkor i ramavtalet tydliggör att leverantören ska uppvisa bevis på att legitimationskontroll och lämplighetskontroll mot IVO:s register har genomförts för att en person ska vara aktuell för ett avrop. Vid övriga nyanställningar inom regionen är det rekryterande chef som ansvarar för kontroll av legitimation. Det har inte genomförts en digitaliserad legitimationskontroll sedan tidigare granskningen genomfördes. Kontrollen genomförs via att e-post skickas till Socialstyrelsen. Rekryterande chef ska kryssa i att legitimationskontroll har genomförts på anställningsavtalet. Det ingår även som kontrollmoment i checklista vid introduktion av ny medarbetare. Det finns likt tidigare granskning fortsatt möjlighet för chefer att inte genomföra legitimationskontroller.</p>
<p>Rekommendation 2: Regionstyrelsen bör tydliggöra när lämplighetskontroller gentemot exempelvis IVO skall göras vid anställning av personal.</p>	<p>Rekommendation delvis genomförd Löpande kontroller av legitimation görs gentemot Socialstyrelsens register HOSP. Dessa kontroller genomförs av regionen varannan vecka och om det dyker upp oegentligheter vid dessa kontroller, genomförs efterforskningar och åtgärder vidtas vid behov. Vid intervju framgår att det är sällan förekommande att det förekommer avvikelser. Det finns inte några skriftliga rutiner som tydliggör när regionen ska göra lämplighetskontroller gentemot IVO:s register, förutom vid inhyrning av läkare och sjuksköterskor.</p>

Granskning av styrning och kontroll av ungdomsmottagningarna (2021)

Under 2021 genomfördes en granskning av regionens styrning och kontroll av ungdomsmottagningarna i regionen. Revisorernas samlade bedömning var att regionstyrelsen inte helt säkerställer att ungdomsmottagningarna i länet bedrivs på ett ändamålsenligt sätt samt att styrelsen inte helt säkerställer den interna kontrollen.

De brister som framkom i granskningen var följande:

- Brister vad gäller vidtagna åtgärder utifrån identifierade behov i tidigare granskningar. Överlag behöver styrningen förbättras.
- Bristande samordning under perioden 2016-2022. Enligt uppdragsbeskrivningen ska detta finnas, men saknas i princip helt inom regionen.
- En del av regionens ungdomsmottagningar lever inte upp till krav i uppdragsbeskrivningen när det gäller kompetens och personalkategorier.
- Uppföljning och statistik för ungdomsmottagningarna brister i användning och har hittills använts i begränsad utsträckning.
- Det saknades mätbara mål för regionens ungdomsmottagningar.
- Uppföljning och utvärdering kunde förbättras.

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive styrelsen?

Iakttagelser

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Norrbotten har PwC under revisionsår 2021 genomfört en granskning av styrning och kontroll av ungdomsmottagningar. De förtroendevalda revisorerna översände 2022-03-29 revisionsrapport med tillhörande missiv till regionstyrelsen.

Regionstyrelsen behandlade revisionsrapporten på sammanträdet 2022-09-14 § 217.

Regionstyrelsen beslutade att godkänna åtgärder enligt förslag och lägga informationen till handlingarna samt att regionstyrelsen ska ges återkommande rapportering om hur förbättringsarbetet utvecklas i regiondirektörens rapport.

Av regionstyrelsens yttrande på granskningen redovisas revisorernas rekommendationer samt styrelsens kommentar till dessa:

- I revisorernas första rekommendation rekommenderas styrelsen att utveckla styrningen av ungdomsmottagningarna och besluta om åtgärder utifrån redan tidigare identifierade behov. I styrelsens kommentar till denna rekommendation framkommer att sedan slutet av mars 2022 finns en samordnare på halvtid för ungdomsmottagningarna i regionen. Samordnaren ska tillsammans med representanter från Division Nära och Norrbottens kommuner leda ett arbete att se över länets ungdomsmottagningar för att säkerställa en jämlik vård i länet. Under de senaste åren har flera behovsanalyser och förstudier av regionens ungdomsmottagningar gjorts. Detta arbete fick dock pausas på grund av pandemin.
- I revisorernas andra rekommendation rekommenderas styrelsen att säkerställa att ungdomsmottagningarna efterlever uppdragsbeskrivning och gällande rekommendationer av FSUM (Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar). I styrelsens kommentar till rekommendationen framgår att en översyn av samtliga ungdomsmottagningar i länet pågår gällande placering, öppettider och kontaktvägar till utbudet på respektive mottagning för att kunna möta ungdomar på bästa sätt under trygga former. Styrelsen lyfter också fram digitalisering som en viktig del av arbetet.

- I revisorernas tredje rekommendation rekommenderas styrelsen att säkerställa framtagande av mätbara mål samt utveckla uppföljning och utvärdering av ungdomsmottagningarna. I styrelsens svar på denna rekommendation framgår att i den översyn som ska genomföras tillsammans med organisationen Norrbottens Kommuner ingår att ta fram förslag på uppföljning av ungdomsmottagningarnas arbete. Uppföljning bör därför kunna följas över tid för att analysera och synliggöra verksamhetens kvalitet och resultat.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Ja.

Bedömningen baseras på att regionstyrelsen har besvarat de synpunkter och förslag till åtgärder som lämnats i revisionsrapporten med tillhörande missiv. Samtliga rekommendationer har besvarats.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Iakttagelser

Rekommendation 1: Att utveckla styrningen rörande ungdomsmottagningar och besluta om åtgärder utifrån redan tidigare identifierade behov.

Vid den tidigare granskningen lämnades en rekommendation till regionstyrelsen om att utveckla styrningen rörande ungdomsmottagningar och besluta om åtgärder utifrån redan tidigare identifierade behov. Flera genomlysningar och förstudier av ungdomsmottagningarna i länet har genomförts sedan 2016.

I regionstyrelsens yttrande framgår att det sedan mars 2022 finns en samordnare på halvtid för alla ungdomsmottagningar i regionen. Denna samordnare ska samarbeta med representanter från Norrbottens kommuner och Division Nära. Samordnarens ansvar i detta arbete är att leda arbetet med att se över regionens ungdomsmottagningar för att säkerställa en jämlik vård i länet. Vidare framgår av regionstyrelsens yttrande även att flera behovsanalyser och riskanalyser har gjorts under de senaste åren. Av yttrandet framgår vidare att Region Norrbotten planerar att genomföra en översyn av samtliga ungdomsmottagningar inom regionen avseende placering, öppettider och kontaktvägar till utbudet på respektive mottagning för att kunna möta ungdomar på bästa sätt under trygga former.

Regionstyrelsen har 2022-08-17 behandlat ärendet *Översyn av omhändertagandet av barn och ungas psykiska ohälsa och sjukdom*. Regionstyrelsen fattar följande två beslut avseende regionens ungdomsmottagningar:

- Att ge regiondirektören i uppdrag att i samverkan med Norrbottens Kommuner genomföra en översyn av länets ungdomsmottagningar.
- Att Region Norrbotten ska snarast starta upp ungdomsmottagningsverksamhet i alla länets kommuner med start senast januari 2023.

Politiska samverkansberedningen (POLSAM) beslutade 2022-08-31 att ge länsstyrgruppen i uppdrag att genomföra en översyn av ungdomsmottagningarna i länet. I uppdraget ingick att utforma förslag på åtgärder och beslut för att säkerställa att ungdomsmottagningarna i Norrbotten erbjuder jämlik och patientsäker vård i hela länet.

POLSAM behandlade länsstyrgruppens översyn vid sammanträdet 2023-11-17. I länsstyrgruppens översyn framgår att det delade huvudmannaskapet mellan kommunerna och Region Norrbotten är en fråga som behöver tas upp och belysas. I översynen lyfts utmaningar kopplade till det delade huvudmannaskapet. Den främsta utmaningen är de två styrande lagarna, hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och socialtjänstlagen (SoL), där det uppstår utmaningar när det gäller dokumentation och patientsäkerhet. När kuratorerna är anställda via kommunerna får de inte dokumentera besök utifrån SoL. Det är inte möjligt att avtala bort detta utan måste hanteras via beslut om huvudmannaskap. För att komma till rätta med kuratorernas rätt att dokumentera besöken, öka möjlighet till teamarbete och öka patientsäkerheten, föreslår länsstyrgruppen att huvudmannaskapet ändras från det idag delade huvudmannaskapet till en huvudman med ansvar för verksamheterna där Region Norrbotten föreslås bli huvudman för ungdomsmottagningarna för att kunna bedriva hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen.

POLSAM fattade följande beslut:

- Att inriktningen för huvudmannaskapet för Ungdomsmottagningarna ändras från det idag delade huvudmannaskapet till en huvudman med ansvar för verksamheterna
- Att Region Norrbotten blir huvudman för ungdomsmottagningarna för att kunna bedriva hälso- och sjukvård enligt Hälso- och sjukvårdslagen
- Att en risk och konsekvensanalys genomförs i samverkan mellan huvudmännen
- Att redovisning av risk- och konsekvensanalysen sker vid Politiska samverkansberedningen i maj 2024.
- Länsstyrgruppen får i uppdrag att ta fram en modell för samverkan som redovisas i samband med risk- och konsekvensanalysen.

Vid intervju med hälso- och sjukvårdsdirektör framgår att arbetet pågår med risk och konsekvensanalys. Varje ungdomsmottagning har fått i uppdrag att utifrån sin verksamhet genomföra en risk- och konsekvensanalys som sedan kommer att sammanställas till en gemensam och presenteras för POLSAM. Arbetet genomförs i samverkan med Norrbottens Kommuner, länets kommuner och Region Norrbotten.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Enligt uppgift från Region Norrbottens hemsida finns fysisk ungdomsmottagning i nio av länets 14 kommuner. Vid intervjuer framgår att digital ungdomsmottagning via appen Ung i Norr erbjuds för ungdomar i samtliga av länets 14 kommuner, vilket enligt de intervjuade innebär att samtliga ungdomar i regionen har tillgång till en ungdomsmottagning. Vid tid för förra granskningen erbjöds digital ungdomsmottagning främst i Piteå och Älvsbyn. Vid intervju framgår att i appen erbjuds inte tillgång till kurator.

Rekommendation 2: Att säkerställa att ungdomsmottagningar efterlever uppdragsbeskrivning och gällande rekommendationer (FSUM).

Vid den förra granskningen lämnades en rekommendation om att säkerställa att ungdomsmottagningar efterlever uppdragsbeskrivning och gällande rekommendationer (FSUM). FSUM är en ideell förening, deras rekommendationer är en önskad inriktning för landets ungdomsmottagningar. Föreningens uppgift är bland annat att stimulera till utveckling av befintliga ungdomsmottagningars verksamhet genom att verka för att dessa får en bred yrkesrepresentation och hög kunskapsnivå.

I regionstyrelsens yttrande på revisionsrapporten framgår att Region Norrbotten planerar att genomföra en översyn av samtliga ungdomsmottagningar i Norrbotten gällande placering, öppettider och kontaktvägar till utbudet på respektive mottagning för att kunna möta ungdomar på bästa sätt under trygga former. Utöver detta lyfter regionstyrelsen fram bristen på personal samt att de olika förutsättningarna i kommunerna kommer att ställa större krav på flexibla lösningar som är anpassade efter lokala förutsättningar. Av yttrandet framgår även att en samordnare är tillsatt för att möjliggöra en jämlik ungdomsmottagning över länet. I uppdraget ingår ansvar för fortbildning och utbildning av medarbetare inom området.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att den uppdragsbeskrivning som gäller i dagsläget inte är komplett och behöver ses över. Den nuvarande uppdragsbeskrivningen är daterad till 2016-09-15. Främst upplevs uppdragsbeskrivningen som otydlig samt att det saknas mätbara mål och relevanta indikatorer för uppföljning. En uppdaterad uppdragsbeskrivning kan tas fram först när ett beslut är taget i huvudmannafrågan och risk- och konsekvensanalysen är genomförd..

Vidare framgår från inkomna svar även att samverkansavtal behövs med kommunerna. Som nämnts tidigare har länsstyrgruppen i ansvar att ta fram en modell för samverkan som ska redovisas i samband med risk- och konsekvensanalysen.

Vid intervju med hälso- och sjukvårdsdirektör framgår att det inte finns en rutin för att följa upp att ungdomsmottagningarna efterlever uppdragsbeskrivningen. Vid tidigare granskning framgår att ungdomsmottagningarnas bemanning och åldersgränser kan variera från mottagning till mottagning. Sedan januari 2024 finns fastställda riktlinjer avseende åldersgränser för ungdomsmottagningarna i regionen. Alla mottagningar tar emot ungdomar fysiskt i åldern 12-25 år och digitalt via appen Ung i Norr i åldern 13-25 år. Hälso- och sjukvårdsdirektören menar att det finns förutsättningar för att jobba på ett mer koordinerat sätt över hela regionen. Som nämnts tidigare ska uppdragsbeskrivningen ses över först när ett beslut är taget i huvudmannafrågan och risk- och konsekvensanalysen är genomförd. Samordnaren har fått i uppdrag att se över nuvarande uppdragsbeskrivning samt att ta fram förslag på mätbara mål och hur ungdomsmottagningarna ska kunna följas upp. Vid intervju med samordnaren framgår att samordnaren genomför en kartläggning via telefon där personal och verksamhetschefer på ungdomsmottagningarna tillfrågas om mottagningens öppettider, bemanning samt hur arbetet på ungdomsmottagningarna bedrivs. Samordnaren har även besökt ett flertal av ungdomsmottagningarna och det pågår arbete med att besöka samtliga ungdomsmottagningar.

Som nämnts tidigare framgick i regionstyrelsens yttrande att samordnaren fått i uppdrag att möjliggöra en jämlik ungdomsmottagning över hela länet. Vid intervju framgår att det finns ett förslag på uppdragsbeskrivning för samordnaren som inte är beslutad. I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att samordnaren ska utifrån ett länsperspektiv stödja ungdomsmottagningarna så att arbetet sker mer jämlikt och sträva efter att ungdomsmottagningarna erbjuder utbud och vård på lika villkor. Vidare ska samordnaren fungera som stöd till såväl chefer som medarbetare vid länets ungdomsmottagningar. Samordnaren ska även stödja och initiera kompetens- och evidensbaserad verksamhetsutveckling, anordna utbildningar och fortbildning av personal i samverkan med verksamheten och tillsammans med verksamheten kvalitetssäkra och utveckla vården.

Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Samordnaren ska även tillsammans med chefer arbeta för att medarbetare skall ha aktuell kunskap om lagstiftning som styr verksamheten samt tillhandahålla kunskap och vägledning i hur lagstiftning ska tolkas och användas. Samordnaren ska även representera ungdomsmottagningarna som sakkunnig i övergripande frågor som rör verksamheten, medverka vid utredningar och yttranden samt omvärldsbevaka och bevaka ungdomsfrågor på nationell och regionövergripande nivå.

Rekommendation 3: Att säkerställa framtagande av mätbara mål samt utveckla uppföljning och utvärdering av ungdomsmottagningarna.

I den förra granskningen lämnades en rekommendation om att säkerställa framtagande av mätbara mål samt utveckla uppföljning och utvärdering av ungdomsmottagningarna.

I regionstyrelsens yttrande på revisionsrapporten framgår att i den översyn som ska genomföras tillsammans med Norrbottens kommuner ingår att ta fram förslag på uppföljning av ungdomsmottagningarnas arbete. Vidare framgår att uppföljning bör kunna följas över tid för att analysera och synliggöra verksamhetens kvalitet samt resultat. En utmaning som lyfts i yttrandet är att insatserna sker tidigt i livet men att effekterna visar sig först i vuxen ålder. Av yttrandet framgår vidare att genom att utveckla ungdomsmottagningarnas verksamhet, förbättras möjligheten för alla ungdomar i länet att få hjälp vid behov.

I inkomna svar på skriftliga frågor framgår att det i dagsläget inte finns några mätbara mål för ungdomsmottagningarnas verksamhet samt att vissa besök på mottagningar inte registreras vilket försvårar möjligheterna att följa upp verksamheten. Alla besök som görs till hälso- och sjukvårdspersonal registreras, men inte de besök som görs till de kommunanställda kuratorerna utifrån att de bedriver råd och stöd enligt SoL. Som nämnts tidigare är den nuvarande uppdragsbeskrivningen för ungdomsmottagningarna inte uppdaterad och det är planerat en översyn av uppdragsbeskrivningen där det ska ingå mätbara mål samt hur ungdomsmottagningarna ska följas upp. Samordnaren arbetar i dagsläget med att ta fram riktlinjer för att säkerställa att samtliga besök på ungdomsmottagningarna registreras på ett enhetligt sätt.

När styrelsen behandlade revisionsrapporten beslutades att regiondirektören ansvarar för att, i sina rapporter, ge återkommande rapportering till regionstyrelsen om hur förbättringsarbetet avseende ungdomsmottagningarna fortgår. Vid genomgång av regiondirektörens rapporter mellan perioden oktober 2022-december 2023 kan vi konstatera att det inte skett någon återrapportering av förbättringsarbetet avseende ungdomsmottagningarna.

Bedömning

Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av regionstyrelsen?

Delvis.

Bedömningen baseras på att det pågår arbete med att åtgärda synpunkterna och förslagen som lämnats i tidigare revisionsrapport. Vi ser positivt på det pågående arbetet och att det vidtagits åtgärder utifrån genomförd översyn. Det är av stor vikt att regionstyrelsen följer upp att pågående arbeten slutförs för att säkerställa en jämlik vård på länets ungdomsmottagningar.

Sammanfattning av åtgärdade rekommendationer

Rekommendation	Rekommendation genomförd
Rekommendation 1: Att utveckla styrningen rörande ungdomsmottagningarna och besluta om åtgärder utifrån redan tidigare identifierade behov	Rekommendation delvis genomförd Det pågår ett arbete med att utveckla styrningen rörande ungdomsmottagningarna, bland annat genom den översyn som genomförts och de åtgärder som pågår utifrån POLSAMs beslut. En risk- och konsekvensanalys för ungdomsmottagningarna håller på att tas fram och ska färdigställas i maj 2024.
Rekommendation 2: Att säkerställa att ungdomsmottagningar efterlever uppdragsbeskrivning och gällande rekommendationer (FSUM).	Rekommendation delvis genomförd Samordnare för ungdomsmottagningarna har påbörjat ett arbete med att ungdomsmottagningarnas arbete ska ske mer lika och att alla ungdomar skall erbjudas en god och likvärdig vård efter de förutsättningar som finns. Vid intervjuerna framkommer att uppdragsbeskrivningen är i behov av revidering samt att efterlevnad av gällande uppdragsbeskrivning varierar från mottagning till mottagning. Uppdragsbeskrivningen ska ses över i samband med det pågående arbetet med huvudmannafrågan och risk och konsekvensanalys.
Rekommendation 3: Att säkerställa framtagande av mätbara mål samt utveckla uppföljning och utvärdering av ungdomsmottagningarna.	Rekommendation delvis genomförd I samband med översyn av uppdragsbeskrivningen kommer det ingå ett arbete med att säkerställa framtagande av mätbara mål samt utveckla uppföljning och utvärdering av ungdomsmottagningarna. För granskningen noteras att regionstyrelsen har inte fått återrapportering av pågående förbättringsarbete rörande ungdomsmottagningarna genom regiondirektörens rapporter, trots att det framgår av regionstyrelsens beslut i samband med behandling av tidigare revisionsrapport.

3

Revisionell bedömning

Revisionell bedömning

PwC har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Norrbotten, genomfört en uppföljande granskning av tre fördjupade granskningar under 2018-2021. Syftet har varit att bedöma om om regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

De bedömningar som lämnas utifrån respektive granskning framgår nedan:

- Regionstyrelsen har **i allt väsentligt** vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i granskning representation och gåvor.
- Regionstyrelsen har **inte helt** vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i uppföljning av tidigare granskning av kontroll av legitimation vid nyanställning och inhyrning av personal
- Regionstyrelsen har **inte helt** vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i granskning av styrning och kontroll av ungdomsmottagningarna

Rekommendationer

- Att regionstyrelsen säkerställer att de delar som påbörjats och/eller återstår färdigställs och åtgärdas utifrån tidigare lämnade rekommendationer.

2024-03-12

Kristian Damlin

Uppdragsledare

Johanna Larsson

Projektledare